

บทที่ 3

ปรัชญาความมีศรัทธาต่ออัลลอฮ์

ผู้วิจัยพบว่า ความหมายของชะฮาดะตัยนุในวรรคแรกตามที่ได้ศึกษารายละเอียดไว้ในบทที่ 2 ข้างต้น ที่หมายถึง การกล่าวคำปฏิญาณตนว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใด (ที่เที่ยงแท้)นอกจากอัลลอฮ์ มีความหมายเป็นนัยว่า เป็นการยอมรับในความมีศรัทธาต่ออัลลอฮ์ว่า พระองค์ทรงเป็นพระเจ้าที่เป็นเจ้าที่แท้จริงแต่เพียงผู้เดียว ไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมเป็นภาคีในการเป็นพระเจ้าเป็นเจ้านอกจากพระองค์เท่านั้น ดังนั้น หลักศรัทธาที่อยู่ภายใต้ความหมายของชะฮาดะฮ์แรกก็คือ ความศรัทธาต่ออัลลอฮ์

ความหมายของคำว่า “ศรัทธา”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2538 :79) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ศรัทธา” ว่าหมายถึง “ความเชื่อถือ ความเลื่อมใส” ซึ่งในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Faith ซึ่งกิรติ บุญเจือ (2522 : 238) ได้ให้ความหมายของคำว่า Faith ไว้สองความหมาย “ความหมายแรก หมายถึง การเชื่อคำสอน และยึดมั่นนำมาปฏิบัติอย่างเทอดทูนและเสียสละ และความหมายที่สอง หมายถึง คำสอนที่ยึดถือด้วยศรัทธาตามความหมาย”

คำว่า “ศรัทธา” ตรงกับศัพท์ภาษาอาหรับว่า อีมาน ซึ่งนักวิชาการอิสลามได้ให้ความหมายของคำนี้ไว้ดังนี้คือ

ญาดัลฮัก (Jad al-Haqq, 1984 : 118) กล่าวว่า “คำว่า อีมาน ในเชิงภาษาหมายถึง การยึดมั่นและการยืนยันในความจริง ในเชิงศาสนาหมายถึง การยึดมั่นด้วยจิตใจที่แน่วแน่ต่อบทบัญญัติทางศาสนาอิสลามที่ได้รับการยืนยันความถูกต้องจากมุฮัมมัด ศ็อลลา

อัล-ญูร (al-Jur, 1973 : 205) ได้ให้ความหมายของอีมานในเชิงศาสนาว่าหมายถึง “การเชื่อมั่นด้วยจิตใจ การยอมรับด้วยวาจา และการนอบน้อมด้วยการปฏิบัติทางร่างกาย”

อัล-ฮัจญี (al-Hajjiy, 1989 : 86) กล่าวเช่นกันว่า “คำว่า อีมาน ตามหลักภาษา หมายถึง การยึดมั่นและการยืนยันในความจริง และตามหลักศาสนาของนักวิชาการอิสลามโดยทั่วไปหมายถึง การยึดมั่นด้วยจิตใจ การกล่าวด้วยวาจา และการปฏิบัติด้วยทางร่างกาย”

อัล-ค่อฎีบ (al-Khatib, 1982 : 64-65) ได้ให้ทรรศนะว่า

ความมีศรัทธาในเชิงภาษา หมายถึง การยึดมั่นและการยอมรับต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
 สิ่งใดก็ตามที่จิตใจยอมรับเลื่อมใสถือว่าเป็นลักษณะของความมีศรัทธา ไม่ว่าสิ่ง
 นั้นจะเป็นสิ่งที่ดีหรือว่าสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ถูกหรือสิ่งที่ผิดก็ตาม ส่วนความมีศรัทธา
 ตามนิยามของนักวิชาการอิสลามนั้น เป็นการกำหนดขอบเขตของศรัทธาตาม
 ความหมายในเชิงภาษา กล่าวคือ หมายถึง การยึดมั่นและการยอมรับในจิตใจ
 ต่อศาสนบัญญัติทุกประการที่ได้รับการยืนยันอย่างถูกต้องแน่นอน จากท่านนบี
 มุฮัมมัด คือลฯ

ความหมายข้างต้นของคำว่า ศรัทธา ทำให้ทราบว่า องค์ประกอบของศรัทธานั้นมีสาม
 ประการ คือ การกล่าวด้วยวาจา นั่นคือการกล่าวชะฮาดะฮ์ การเชื่อมั่นด้วยจิตใจด้วยการมอบ
 หมายกิจการงานทั้งหมดเพื่ออัลลอฮ์ และการยินดีในการปฏิบัติทางร่างกายด้วยการประกอบสา
 สนกิจทั้งหมดเพื่ออัลลอฮ์ ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามประการดังกล่าวถือเป็นแก่นแท้ของความมี
 ศรัทธา (อับดุลเลาะ ค็อยยาฏ อับดุลฆอนี, 2524 : 18)

นอกจากนี้ความหมายของความมีศรัทธาข้างต้นที่กล่าวไว้ว่า ความมีศรัทธาในอิสลาม
 นั้นคือ การยึดมั่นและยอมรับต่อทุกศาสนบัญญัติที่ได้รับการยืนยันอย่างถูกต้องแน่นอนจาก
 ท่านนบีมุฮัมมัด คือลฯ ทำให้ทราบว่า ความหมายของความมีศรัทธาดังกล่าวครอบคลุมบท
 บัญญัติต่าง ๆ ทางศาสนาอิสลามที่ท่านนบีมุฮัมมัด คือลฯ นำมาซึ่งสอดคล้องกับอัล-หะดีษ
 หมายเลข 58 ภาคความมีศรัทธาที่อัน-นะวะวี (al-Nawawiy, 1994a: 27) ได้บันทึกไว้ว่า ท่านนบี
 มุฮัมมัด คือลฯ กล่าวว่า “ศรัทธานั้นมีกว่า 60 หรือ 70 ประเภท ศรัทธาสูงสุดคือ การกล่าวลาอิลลา
 ฮะฮ์อัลลอฮ์ และศรัทธาดำสุดก็คือ การขจัดสิ่งที่เป็นอันตรายออกจากเส้นทางสัญจร” (al-
 Khaṭīb, 1982 : 65-66)

อัล-หะดีษดังกล่าวทำให้นักวิชาการอิสลามใช้ความพยายามในการรวบรวมบทบัญญัติ
 ทางศาสนาเพื่อจัดหมวดหมู่ให้ตรงกับจำนวนที่ระบุไว้ในอัล-หะดีษข้างต้นจนสามารถแบ่ง
 ศรัทธาออกเป็น 3 ประเภท คือ ศรัทธาประเภทจิตใจ ศรัทธาประเภทวาจา และศรัทธาประเภท
 ร่างกาย (‘Eyad, quoting al-‘Asqalaniy, 1989 : 72-73)

1. ศรัทธาประเภทจิตใจ

ความมีศรัทธาประเภทจิตใจประมวลได้จากทฤษฎีทางศาสนาด้านความเชื่อและการมีเจตนา มีทั้งสิ้น 24 ประเภทคือ ความมีศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ประกอบด้วยความมีศรัทธาต่ออาตมัน(ตัวตน)ของพระองค์ ความมีศรัทธาต่อคุณลักษณะของพระองค์ ความมีศรัทธาต่อความเป็นเอกะของพระองค์ ความมีศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์ของพระองค์ ความมีศรัทธาต่อบรรดานบีและร่อซูลของพระองค์ ความมีศรัทธาต่อกำหนดสภาวะการณ้ของพระองค์ ความมีศรัทธาต่อวันสิ้นโลก ประกอบด้วยความมีศรัทธาต่อชีวิตหลังความตายในสุสาน ความมีศรัทธาต่อวันแห่งการฟื้นคืนชีพ ความมีศรัทธาต่อการชุมนุมหลังการฟื้นคืนชีพ ความมีศรัทธาต่อการชำระสอบสวนความดี-ความชั่ว ความมีศรัทธาต่อการข้ามสะพานนรก-สวรรค์ ความมีศรัทธาต่อความสุขในสวรรค์และการทรมานในนรก ความมีศรัทธาต่อความรักของอัลลอฮ์ ความมีศรัทธาต่อสิ่งที่พระองค์ทรงรักและสิ่งที่พระองค์ทรงชัง ความมีศรัทธาต่อความรักของนบีมุฮัมมัด ศ็อลฯ ความมีศรัทธาต่อเกียรติของนบีมุฮัมมัด ศ็อลฯ ซึ่งประกอบด้วยการกล่าวคำอวยพรต่อท่านและการปฏิบัติตามแบบฉบับของท่าน มีความบริสุทธิ์ใจ ไม่โอ้อวด ไม่สับปลับ ความมีศรัทธาต่อการกลับเนื้อกลับตัว ความกลัว การมีความหวัง การกตัญญู การปฏิบัติตามสัญญา การอดทน การพึงพอใจ การพึงพอใจต่อลิขิตที่ถูกกำหนด การไว้วางใจ การมีเมตตา การนอบน้อมให้เกียรติผู้อาวุโสและการมีความอ่อนโยนต่อผู้น้อย การไม่เย่อหยิ่งจองหอง การไม่อิจฉาริษยา การไม่อาฆาตเคັน และการไม่บันดาลโทสะ

2. ศรัทธาประเภทวาจา

ความมีศรัทธาประเภทวาจามีทั้งสิ้น 7 ประเภทดังนี้คือ การกล่าวชะฮาดะตัยน์ การอ่านคัมภีร์อัล-กุรอาน การศึกษาหาความรู้ การสั่งสอน การกล่าวคำวิงวอน การกล่าวรำลึกถึงอัลลอฮ์ด้วยการขอลุแก่โทษต่อพระองค์ และการไม่พุดจาไร้สาระ

3. ศรัทธาประเภทร่างกาย

ความมีศรัทธาประเภทร่างกาย มีทั้งสิ้น 38 ประเภท แบ่งออกเป็นพฤติกรรมทางศาสนบัญญัติ 15 ประเภท ได้แก่ การทำความสะอาด ประกอบด้วยการกำจัดสิ่งสกปรก การปกปิดอวัยวะพึงสงวน การละหมาดภาคบังคับ การละหมาดภาคสมัครใจ การจ่ายชะกาต การปลดปล่อยทาส การใจบุญด้วยการให้อาหารแก่คนยากจนและการให้เกียรติแก่แขกผู้มาเยือน

การถือศีลอดภาคบังคับ การถือศีลอดภาคสมัครใจ การประกอบพิธีฮัจญ์ และอุมเราะฮ์ การเวียนรอบอาคารกะอฺบะฮ์ (ฏอวาฟ) การฟั่นกโนมัสยิด (เอี้ยติกาฟ) การเฝ้ารอคำคืนแห่งกำหนดสภาวะการณฺ์ (ลัยละตุลก็อฺดฺร) การอพยพเพื่อศาสนาด้วยการโยกย้ายออกจากแผ่นดินที่อธรรม การรักษาสัญญาในการบนบาน และการรักษาสัญญาในคำสาบาน

ความมีศรัทธาประเภทร่างกายประเภทการเชื่อฟังปฏิบัติตามมี 6 ประเภท ได้แก่ การแต่งงานเพื่อรักษาและปกป้องตนเองจากการล่วงละเมิดทางเพศ การคุ้มครองสิทธิของผู้ที่อยู่ในอุปการะ การกตัญญูต่อบุพการี การเลี้ยงดูบุตร การสร้างความสัมพันธ์กับเครือญาติ การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชาและการรับฟังผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

ความมีศรัทธาประเภทร่างกายทั่วไปมี 17 ประเภท ได้แก่ การเป็นผู้นำที่ยุติธรรม การมีความสามัคคีในหมู่คณะ การเชื่อฟังผู้นำ การปรองดอง การประหารชีวิตผู้ทำผิดร้ายแรง การรณรงค์ในการทำดี การกำชับกันในการทำดีและห้ามปรามมิให้ทำชั่ว การลงโทษผู้ทำความผิด การพลีชีพในหนทางของศาสนา การมีมนุษยสัมพันธ์ การปฏิบัติตามสิ่งที่ได้รับมอบหมาย การดำรงไว้ซึ่งการละหมาด การกินหนีสิน การทำดีต่อเพื่อนบ้าน การมีกัลยาณมิตร การกล่าวขอพรต่อผู้จาม การปกป้องผู้อื่นมิให้ได้รับอันตราย การออกห่างจากอบายมุข และการจัดสิ่งที่เป็นอันตรายออกจากเส้นทางสัญจร

ความหมายของคำว่า “หลักอีมาน”

คำว่า “หลักอีมาน” หมายถึง หลักศรัทธาขั้นพื้นฐาน 6 ประการของศาสนาอิสลาม คือ 1.ความมีศรัทธาต่ออัลลอฮ์ 2.ความมีศรัทธาบรรดามลาอิกะฮ์ของอัลลอฮ์ 3.ความมีศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์ของอัลลอฮ์ 4.ความมีศรัทธาต่อบรรดานบีและร่อซูลของอัลลอฮ์ 5.ความมีศรัทธาต่อวันสิ้นโลก และ 6.ความมีศรัทธาต่อกำหนดสภาวะการณฺ์ของอัลลอฮ์ หลักอีมานมีชื่อเรียกอีกว่า หลักศรัทธา หรือ รุกนอีมาน สำหรับหลักศรัทธาที่จะกล่าวไว้ในงานวิจัยครั้งนี้คือ หลักศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และหลักศรัทธาต่อบรรดานบีและร่อซูลของอัลลอฮ์ซึ่งหลักศรัทธาทั้งสองประการดังกล่าวเป็นหลักศรัทธาที่อยู่ภายใต้ความหมายของชะฮาดะตฺยฺนฺดฺง์ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2

ฐานะของอัลลอฮ์ในอิสลาม

การศึกษาฐานะของอัลลอฮ์ในทรรศนะของอิสลาม ถือว่าต้องศึกษาจากคัมภีร์อัล-กุรอาน อันเป็นพระดำรัสของพระองค์เองที่มีเนื้อหาส่วนใหญ่กล่าวถึงบทบาท และฐานะอันสูงส่งของพระองค์ โดยอัล-กุรอานได้กล่าวถึงพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ไว้มากถึง 10,062 ครั้ง เฉลี่ยประมาณ 20 ครั้งต่อ 1 หน้ากระดาษในอัล-กุรอาน (al-'Ashqar, 1983a : 60) ซึ่งฐานะของอัลลอฮ์ที่ปรากฏในอัล-กุรอานประมวลได้ดังต่อไปนี้คือ

อัลลอฮ์ทรงอยู่ในฐานะของพระเจ้าเพียงพระองค์เดียว โดยไม่มีหุ้นส่วนหรือภาคีใด ๆ ร่วมกับพระองค์ พระองค์ทรงเป็นที่พึ่งของทุกสรรพสิ่ง ทรงไม่กำเนิดและไม่ทรงถูกกำเนิด ไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเสมอเหมือนหรือเทียบเคียงพระองค์ พระองค์ทรงมีคุณลักษณะอันสมบูรณ์ยิ่ง ผู้ทรงบริสุทธิจากข้อตำหนิและข้อกล่าวหาทั้งหมด ทรงมีอิทธิพลเหนือปวงบ่าวและสรรพสิ่งทั้งหมดเพราะพระองค์ทรงเป็นผู้สร้างสรรพสิ่งเหล่านั้น ผู้ทรงรอบรู้ในสิ่งที่เร้นลับและสิ่งที่เปิดเผย ไม่มีสิ่งใดที่พระองค์มิทรงล่วงรู้แม้กระทั่งมดดำที่อยู่ใต้ก้อนหินสีดำ ภายใต้อันดามันมืดมิด ไม่มีใบไม้ใบใดที่ร่วงลงสู่พื้นดิน โดยมีใค้อยู่ภายใต้การล่วงรู้ของอัลลอฮ์ พระองค์ทรงล่วงรู้อย่างลึกซึ้งถึงสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจ และความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ เพราะพระองค์ทรงอยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์ยิ่งกว่าเส้นเลือดใหญ่ที่อยู่ภายในร่างกายของมนุษย์เอง

พระองค์ทรงลิขิตชีวิตมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งหมด ผู้ทรงให้มีชีวิตและทรงให้สิ้นชีวิต ผู้ทรงพลิกฟื้นสิ่งที่ตายไปแล้วให้กลับมีชีวิตขึ้นมาใหม่ด้วยการประทานฝนลงมาจากฟากฟ้าที่ช่วยพลิกฟื้นแผ่นดินที่แห้งแล้งแตกกระแหงให้กลับคืนสู่ความชุ่มชื้นเขียวชอุ่ม ผู้ทรงคัดเลือกและส่งบรรดานบีและร่อซูลและบรรดาคัมภีร์ของพระองค์มาให้เป็นทางนำแก่มนุษย์ ผู้ทรงสอดส่องดูแลความเป็นไปของสรรพสิ่ง ผู้ทรงประทานความเมตตาแก่สรรพสิ่งในโลกนี้อย่างไม่มีขีดจำกัด ผู้ทรงโปรดปรานแก่ปวงบ่าวผู้ภักดีของพระองค์ในโลกหน้า ผู้ทรงเกียรติคุณอันไพศาล ผู้ทรงเมตตาคุณ ผู้ทรงกรุณาธิคุณ ผู้ทรงรัก ผู้ทรงเอ็นดู ผู้ทรงปรีชาญาณ ผู้ทรงซักฟอกและชำระล้างจิตใจมนุษย์ให้สะอาดบริสุทธิ์ ผู้ทรงชี้แจงให้ความกระจ่างและให้ทางนำแก่มนุษย์ ผู้ทรงพอพระทัยต่อบ่าวผู้ภักดี ผู้ทรงสาปแช่งบ่าวผู้ฝ่าฝืน ผู้ทรงตอบแทนรางวัลแก่บ่าวผู้ทำดีและทรงลงโทษบ่าวผู้ทำชั่ว ผู้ทรงรักบ่าวผู้เชื่อฟังและทรงกริ้วบ่าวผู้ดื้อดึง ผู้ทรงชี้ขาดตัดสินในวันแห่งการพิพากษาในโลกหน้า ผู้ทรงเสาะหาชำระสอบสวน ผู้ทรงเด็ดขาดในวันแห่งการตอบแทน

ผู้ทรงให้มนุษย์ได้รับทางนำและหลงจากทางนำแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ ผู้ทรงควบคุมการประทานปัจจัยยังชีพ ผู้ทรงเป็นมิตรกับผู้ศรัทธาและทรงเป็นศัตรูกับผู้ปฏิเสธ ผู้ทรงประทานความมั่งคั่งและยศฐาบรรดาศักดิ์ ผู้ทรงบัญชาใช้และทรงบัญชาห้าม ผู้ทรงประทานบทบัญญัติทางศาสนา ผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงเห็น ผู้ทรงอภัยยัง ผู้ทรงขันติธรรม ผู้ทรงชำนาญการ ผู้ทรงนิรันดร ผู้ทรงดำรงอยู่ตลอดกาล ผู้ทรงลึกลับ ผู้ทรงมั่งคั่งร่ำรวย ผู้ทรงไม่พึงพาสังใจแต่ทุกสรรพสิ่งต้องพึ่งพาพระองค์ ผู้ทรงเป็นปฐมเหตุและปัจฉิมเหตุของสรรพสิ่ง ผู้ทรงมีมาแต่ดั้งเดิม ผู้ทรงหยิบยื่นให้แก่ทุกสรรพสิ่ง ผู้ทรงเพิ่มพูนพลานิสงค์ ผู้ทรงลบล้างความผิด ผู้ทรงอนุมัติและทรงห้ามในบทบัญญัติทางศาสนา ผู้ทรงตอบแทนผลบุญเป็นทวีคูณ ผู้ทรงลงโทษอันเจ็บแสบ ผู้ทรงมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่มนุษย์ ผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงให้การช่วยเหลือแก่ปวงบ่าวที่วิงวอนขอความช่วยเหลือ ผู้ทรงประทานความสำเร็จ

ผู้ทรงเป็นศูนย์รวมของสรรพสิ่ง ผู้ทรงเป็นที่พึ่งแรกที่พึ่งสุดท้ายของสรรพสิ่ง ผู้ทรงเล่ให้กลแก่ผู้มีเล่ให้กลต่อพระองค์ ผู้ทรงเป็นพยาน ผู้ทรงคุณธรรม ผู้ทรงประทานความดีงาม ผู้ทรงได้รับการไว้วางใจ ผู้ที่การปฏิบัติศาสนกิจทั้งมวลเพื่อพระองค์ ผู้ทรงประทานความศรัทธาหรือการปฏิเสธแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ ผู้ทรงตอบรับการขอลุแก่โทษ ผู้ทรงปิดเป่าภัยอันตรายและทรงปลดเปลื้องความทุกข์ยาก ผู้ทรงยกย่องให้เกียรติผู้มีคุณธรรม ผู้ทรงดูแลคนผู้หยังะโสไร้คุณธรรม ผู้ทรงรักษา ผู้ทรงคำจุน ผู้ทรงสมควรได้รับการสรรเสริญและได้รับการเคารพภักดี ผู้ทรงปกป้องคุ้มครอง ผู้ทรงรักษาคำมั่นสัญญา ผู้ทรงมีสติจะ ผู้ทรงตรัสกับผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ ผู้ทรงทดสอบด้วยภัยพิบัติและโรคภัยไข้เจ็บ ผู้ทรงประทานหนทางรอดและวิธีการแห่งการหลุดพ้นจากพันธนาการที่ชั่วร้ายและเป็นภัยต่อมนุษย์ ผู้ทรงสั่งเสียมนุษย์ให้กำชับกันในการทำดีและห้ามปรามกันในการทำความชั่ว ผู้ทรงดำรงไว้ซึ่งความจำเริญและความมีสิริมงคล ผู้ทรงให้เกิดคุณภาพของสรรพสิ่ง ผู้ทรงจัดระเบียบและบริหารกิจการอย่างเหมาะสม ผู้ทรงผดุงความยุติธรรม ผู้ทรงประทานความสะอาดสบาย ผู้ทรงคำนวณอย่างละเอียดถี่ถ้วน ผู้ทรงเป็นพระผู้อภิบาลแห่งบัลลังก์อันยิ่งใหญ่ ผู้ทรงประทานรัศมีแก่ท้องฟ้าและผืนแผ่นดิน ผู้ทรงให้อุบัติและทรงทำลาย ผู้ทรงกรรมสิทธิ์ในทุกสรรพสิ่งที่อยู่ในท้องฟ้าและผืนแผ่นดิน ผู้ทรงแจ้งข่าวดีและทรงเตือนข่าวร้าย ผู้ทรงสูงส่ง ผู้ทรงเกรียงไกร ผู้ทรงอ่อนโยน ผู้ทรงสดุดีแด่มุฮัมมัด ศ็อลฯ ผู้ทรงค้ำประกันศาสนาอิสลาม ผู้ทรงเป็นเป้าหมายสูงสุดของทุกสรรพสิ่ง ผู้ที่พจนารถของพระองค์ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษร หรือถ้อยคำได้ครบถ้วนสมบูรณ์ แม้จะมีน้ำหมึกเทียบเท่ากับมหาสมุทรทั้งหมดก็ตาม

ความมีศรัทธาต่ออัลลอฮ์ในอิสลาม

ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าเอกสารของบรรดานักวิชาการอิสลามที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับความศรัทธาต่ออัลลอฮ์พบว่า บรรดานักวิชาการอิสลามได้ให้ความสำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับความมีศรัทธาต่ออัลลอฮ์ไว้สองประการสำคัญคือ ประการแรกคือการศึกษาถึงความมีอยู่และความเป็นเอกะของอัลลอฮ์ และประการที่สองคือ การศึกษาถึงความมีศรัทธาต่อพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์

1. ความมีศรัทธาต่อการมีอยู่ของอัลลอฮ์และความเป็นเอกะของพระองค์

1.1 ความมีศรัทธาต่อการมีอยู่ (ภาวะ) ของอัลลอฮ์

ตามหลักการของศาสนาอิสลามถือว่า มุสลิมทุกคนนั้นจะต้องมีศรัทธาต่อการมีอยู่ของอัลลอฮ์ในฐานะที่พระองค์ทรงเป็นพระเจ้า และทรงเป็นปฐมเหตุของการมีอยู่ของสรรพสิ่งรวมทั้งมนุษย์เองด้วย ดังนั้นความต้องการของมนุษย์ต่อการมีอยู่ของอัลลอฮ์นั้นจึงเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานทางธรรมชาติ สติปัญญา และจิตใต้สำนึกที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์มาแต่ดั้งเดิม (al-'Amriy, 1981 : 67)

การศึกษาถึงการมีอยู่ของอัลลอฮ์ในอิสลามนั้นสามารถศึกษาได้โดยอาศัยตัวบทในคัมภีร์อัล-กุรอาน และการใช้เหตุผลทางสติปัญญา

1.1.1 การศึกษาโดยอาศัยตัวบทจากอัล-กุรอาน

อัล-กุรอาน เป็นหนึ่งในคัมภีร์ที่ถูกระทานลงมาจากอัลลอฮ์ พระผู้เป็นเจ้าของท่านนบีมุฮัมมัด คือลฯ เพื่อนำบัญญัติของพระองค์มาประกาศเผยแผ่กับมนุษยชาติโดยพยัญชนะและตัวอักษรทุกตัวที่ปรากฏอยู่ในอัล-กุรอานนั้นเป็นพระดำรัสของอัลลอฮ์แต่เพียงพระองค์เดียวไม่มีการตัดทอนหรือเพิ่มเติมจากผู้หนึ่งผู้ใดทั้งสิ้น

ผู้วิจัยพบว่า การศึกษาตัวบทจากอัล-กุรอาน ที่กล่าวไว้ เกี่ยวกับความมีศรัทธาต่อการมีอยู่ของอัลลอฮ์นั้นมีมากมายแต่เป็นที่น่าสังเกตว่า โองการของอัล-กุรอานที่กล่าวถึงการมีอยู่ของอัลลอฮ์นั้นเป็น โองการที่ให้มนุษย์มีศรัทธาต่อการมีอยู่ของอัลลอฮ์ด้วยการเน้นย้ำให้มนุษย์ใช้สติปัญญาอย่างเต็มที่ในการพิสูจน์การมีอยู่ของพระองค์ (Ajijola, 1982 : 37) เพื่อนำพามนุษย์ไปสู่การมีศรัทธาต่อพระองค์อย่างถูกต้องและสมบูรณ์

ตัวบทอัล-กุรอาน ที่กล่าวเน้นย้ำให้มนุษย์ใช้สติปัญญาอย่างเต็มที่ ในการพิสูจน์การมีอยู่ของอัลลอฮ์มีมากมายอาทิเช่น โองการที่ 19-23 บทอัล-ฮิจรฺ ที่มีความว่า : “และแผ่นดินนั้น

เราได้แผ่นดินออกไป และเราได้ทำให้มีเทือกเขาเป็นที่ยึดอย่างมั่นคง และเราได้ให้ทุกสิ่งออกงยอย่างสมคูล และแผ่นดินนั้นเราได้ทำให้มีเครื่องยังชีพแก่พวกเจ้า และแก่ผู้ที่พวกเจ้ามิได้เป็นผู้ให้ปัจจัยยังชีพแก่เขา และไม่มีสิ่งใด (ปัจจัยยังชีพ) เว้นแต่ที่เรานั้นมีคลังของมัน และเราจะไม่ให้มันลงมาจากตามสภาวะที่ได้กำหนดไว้แล้ว และเราได้ส่งลมผสมเกสร แล้วเราได้ให้น้ำนั้นลงมาจากฟากฟ้า แล้วเราได้ให้พวกเจ้าดื่มมัน และพวกเจ้าก็มิได้เป็นผู้สะสมมันไว้ และโดยแน่นอนเราเป็นผู้ให้ชีวิต และเราเป็นผู้ให้ตาย และเราเป็นผู้คงอยู่แต่ผู้เดียว”

โองการที่ 59 บทอัล-อันอาม ที่มีความว่า : “และที่พระองค์นั้นมีบรรดาคุณแจแห่งความรื่นลับโดยไม่มีใครรู้คุณแจเหล่านั้นนอกจากพระองค์เท่านั้น และพระองค์ทรงรู้สิ่งที่อยู่ในแผ่นดิน และในทะเล และไม่มีใบไม้ใครร่วงหล่นลง นอกจากพระองค์ทรงรู้มัน และไม่มีเมล็ดพืชใดซึ่งอยู่ในบรรดาความมืดของแผ่นดิน และไม่มีสิ่งอ่อนนุ่มใดนอกจากอยู่ในบันทิกอันชัดแจ้ง” โองการที่ 96-99 บทอัล-อันอาม ที่มีความว่า : “ผู้ทรงเผยอรุโณทัย และทรงให้กลางคืนเป็นเวลาพักผ่อน และทรงให้ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์เป็นการคำนวณ นั่นคือการกำหนดให้มีขึ้นของผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ และพระองค์คือ ผู้ทรงให้มีแก่พวกเจ้าซึ่งดวงดาวทั้งหลายเพื่อพวกเจ้าจะได้รับการชี้้นำด้วยดวงดาวเหล่านั้นทั้งในความมืดแห่งทางบกและทางทะเลแน่นอนเราได้แจกแจงสัญญาณทั้งหลายไว้แล้วสำหรับกลุ่มชนที่รู้ และพระองค์คือผู้ที่ทรงให้พวกเจ้าเกิดขึ้นจากชีวิตหนึ่งโดยให้มีที่พัก และให้มีที่พักแน่นอนเราได้แจกแจงสัญญาณทั้งหลายไว้แล้วสำหรับกลุ่มชนที่เข้าใจ และพระองค์นั้นคือ ผู้ทรงให้น้ำลงมาจากฟากฟ้า แล้วทรงให้ไหลออกมาด้วยน้ำนั้นซึ่งพันธุ์พืชของทุกสิ่ง และเราได้ให้ไหลออกจากพันธุ์พืชนั้นซึ่งสิ่งที่มีสีเขียวจากสิ่งที่มีสีเขียวนั้นเราได้ให้ไหลออกมาซึ่งเมล็ดที่ซ่อนตัวกันอยู่ และจากต้นอินทผลัมนั้นจันของมันเป็นหลายคำ¹ (และทรงให้ไหลออกมาด้วยน้ำนั้นอีก) ซึ่งสวนองุ่นและมะกอกและทับทิม โดยมีสภาพคล้ายกันและไม่คล้ายกัน พวกเจ้าจงดูผลของมัน เมื่อมันเริ่มออกผล และเมื่อมันแก่สุก แท้จริงในสิ่งเหล่านั้นแน่นอนมีสัญญาณมากมายสำหรับหมู่ชนผู้ศรัทธา”

โองการที่ 101-102 บทอัล-อันอาม ที่มีความว่า “พระผู้ทรงประดิษฐ์บรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน อย่างไรก็ตามที่พระองค์จะทรงมีพระบุตรโดยที่พระองค์มิได้ทรงมีคู่ครอง และพระองค์นั้นทรงบังเกิดทุกสิ่งทุกอย่างและพระองค์ก็ทรงรู้ในทุกสิ่งทุกอย่างด้วย นั่นแหละคืออัลลอฮ์ผู้เป็นเจ้าของพวกเจ้า ไม่มีผู้ควรได้รับการเคารพสักการะนอกจากพระองค์ ผู้ทรงบังเกิดทุกสิ่งทุกอย่างเท่านั้น พวกเจ้าจงเคารพสักการะพระองค์เถิด และพระองค์ทรงเป็นผู้รับมอบหมายให้

1. คือจันของมันนั้นเป็นหลายห้อยต่ำลงง่ายแก่การเก็บ

คุ้มครองรักษาในทุกสิ่งทุกอย่าง” โองการที่ 164 บทอัล-บะกอเราะฮฺที่มีความว่า : “แท้จริงในการสร้างบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน และสับเปลี่ยนกลางคืนและกลางวัน และเรือที่วิ่งอยู่ในทะเลพร้อมด้วยสิ่งที่อำนาจประโยชน์แก่นมนุษย์ และน้ำที่อัลลอฮฺได้ทรงให้หลั่งลงมาจากฟากฟ้าแล้วทรงให้แผ่นดินมีชีวิตชีวาขึ้นด้วยน้ำนั้นหลังจากที่มันตายไปแล้ว และทรงให้สัตว์แต่ละชนิดแพร่สะพัดไปในแผ่นดิน และในการให้ลมเปลี่ยนทิศทางและให้เมฆซึ่งถูกกำหนดให้บริการ (แก่โลก) ผันแปรไประหว่างฟากฟ้า และแผ่นดินนั้น แน่นอนล้วนเป็นสัญญาณนาประการแก่กลุ่มชนที่ใช้ปัญญา”

โองการที่ 27 บทอาลิอิมรอน ที่มีความว่า : “พระองค์ทรงให้กลางวันเข้าไปในกลางคืน และทรงให้กลางคืนเข้าไปในกลางวัน และทรงให้สิ่งที่มีชีวิตออกจากสิ่งที่มีชีวิต และทรงให้ปัจจัยยังชีพแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์โดยปราศจากการคำนวณ” โองการที่ 35 บทอัน-นุร ที่มีความว่า : “อัลลอฮฺทรงเป็นดวงประทีปแห่งชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดิน อุปมาดวงประทีปของพระองค์เสมือนดังช่องตามผนังที่มีตะเกียง ตะเกียงนั้นอยู่ในโคมแก้ว โคมแก้วเป็นเสมือนดวงดาวที่ประกายแสงถูกจุดจากน้ำมันของต้นไม้ที่มีความจำเริญคือต้นมะกอก มันมิได้อู่ทางตะวันออก และมีได้อู่ทางตะวันตก น้ำมันของมันแทบประกายแสงออกมาแม้ว่าไฟมิได้ไปกระทบมัน ดวงประทีปช้อนดวงประทีป อัลลอฮฺทรงนำทางด้วยดวงประทีปของพระองค์แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และอัลลอฮฺทรงยกอุทาหรณ์ทั้งหลายนี้เพื่อมนุษยชาติและอัลลอฮฺเป็นผู้ทรงรอบรู้ทุกสิ่ง”

ตัวบทอัล-กุรอานที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบว่า ศาสนาอิสลามถึงแม้เป็นศาสนาที่เน้นย้ำให้ผู้เลื่อมใสมีศรัทธาต่ออัลลอฮฺเป็นพื้นฐานของความมีศรัทธาประการอื่น แต่ก็มิได้ห้ามปรามการพิสูจน์การมีอยู่ของอัลลอฮฺ แต่ในทางตรงกันข้ามตัวบทอัล-กุรอานข้างต้นกลับสนับสนุนให้มนุษย์พิสูจน์การมีอยู่ของพระองค์ซึ่งถึงแม้ว่าการเข้าใจถึงการมีอยู่ของอัลลอฮฺจะไม่สามารถรับรู้และสัมผัสได้โดยตรงด้วยประสาทสัมผัส แต่อิสลามก็มิได้กีดกันความรู้สึกลงทางสติปัญญาของมนุษย์ที่จะค้นหาพระองค์ การรับรู้ถึงการมีอยู่ของพระองค์ในอิสลามไม่จำเป็นต้องใช้การพิจารณาทางสติปัญญาที่สลับซับซ้อน เพียงแต่ให้ใช้การพิจารณาอย่างละเอียดและรอบคอบ และใช้พลังความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ ก็จะทำให้เขาสามารถรับรู้ถึงการมีอยู่ของพระองค์ได้

1.1.2 การศึกษาโดยใช้เหตุผลทางสติปัญญา

การใช้สติปัญญาและเหตุผลในการค้นหาพระเจ้าผู้เป็นปฐมเหตุของสรรพสิ่งนั้นเป็นธรรมชาติดั้งเดิมของมนุษย์ ดังนั้นความพยายามของมนุษย์ในการใช้สติปัญญาค้นหาและพิสูจน์การมีอยู่ของพระเจ้าจึงเป็นสิ่งที่ถูกพบได้ตามบันทึกตามหน้าประวัติศาสตร์ของมนุษย์ (Ajiola, 1982 : 23) ฮัมกา (2523 : 70-78) เป็นหนึ่งในบรรดานักวิชาการอิสลามที่ได้ใช้ความพยายามในการใช้เหตุผลทางสติปัญญาที่ได้รับการสนับสนุนจากคัวบทอัล-กูรอานที่กล่าวข้างต้นเพื่อเสนอแนวความคิดในการพิสูจน์การมีอยู่จริงของพระเจ้าโดยอ้างเหตุผลและหลักฐานตามวิธีการทางตรรกวิทยา 4 ประการดังนี้คือ

1.1.2.1 หลักฐานจากสรรพสิ่งที่มียู่

มนุษย์ที่มีชีวิตอยู่ในโลกนี้ เขายอมรับว่า เขาบังเกิดมามิใช่ด้วยความประสงค์ของเขาเอง และเขาก็ได้ทำให้ตัวของเขาเองบังเกิดไม่ แผ่นดินที่เขาขึ้นอยู่กับเขาก็มิได้เป็นผู้บังเกิดมัน เขาเพียงแต่รู้ว่าท้องฟ้ามีแต่มีมือของเขาหาได้ร่วมสร้างไม่ แม้จะมีบางคนอ้างตัวว่าเป็นพระเจ้า แต่แท้ที่จริงแล้วการอ้างเช่นนั้นไม่เป็นการยากสำหรับมนุษย์ ทั้ง ๆ ที่ตัวของเขาเองจะทำขนตามตัวเองไม่ได้สักเส้นเดียวก็ตาม

เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า การที่บังเกิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสิ่งที่มีอยู่ก่อนนั้น เมื่อมนุษย์สัตว์ หรือพืชหาได้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ และประจักษ์ชัดเช่นเดียวกันว่า ทุกสิ่งทุกอย่างหาได้บังเกิดเองไม่ คนที่มีสติปัญญาโดยสมบูรณ์แม้จะไม่ใช่นักคิดหรือนักวิชาการที่ชำนาญย่อมตระหนักและทราบได้ทันทีว่า ทุกสิ่งทุกอย่างต้องมีผู้ให้บังเกิด ต้องมีผู้ทรงอำนาจอันหาที่เปรียบมิได้ นั่นคือต้องมีพระเจ้าคืออัลลอฮฺ ชนชาติอาหรับเป็นชนชาติที่รับคัมภีร์อัล-กูรอานเป็นชนชาติแรกซึ่งกำลังตกอยู่ในสภาพที่มลายและดำลึกลงนั้นได้ถูกกำชับให้สังเกตดูดูว่า มันถูกบังเกิดมาได้อย่างไร ให้ดูแผ่นดินว่า มันแผ่กว้างไปได้อย่างไร ดังปรากฏในอัล-กูรอาน บทอัล-ฆอชียะฮฺ โองการที่ 17-20 ที่มีความว่า “พวกเขาไม่พิจารณาดูดูดอกหรือว่า มันถูกบังเกิดมาได้อย่างไร และยังท้องฟ้าบ้างหรือว่า มันถูกยกให้สูงขึ้นอย่างไร และยังภูเขาบ้างหรือว่า มันถูกปักตั้งไว้อย่างไร และยังแผ่นดินบ้างหรือว่า มันถูกแผ่ลาดไว้อย่างไร” ดังนั้นทุกคนหรือทุกชนชาติหากสังเกตดูสรรพสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวย่อมจะเกิดปัญหาว่า ใครเป็นผู้ให้กำเนิด และย่อมจะได้รับคำตอบเสมอว่า พระเจ้ามีอยู่จริง

1.1.2.2 หลักฐานจากระเบียบที่มีอยู่

ถ้ามีคน ๆ หนึ่งเข้าไปในบ้านหลังหนึ่ง เห็นโต๊ะ เก้าอี้ วางไว้อย่างเป็นระเบียบ เฟอร์นิเจอร์เรียบร้อย อาหารเตรียมพร้อม ห้องนอนสะอาด มีห้องรับแขก ห้องอาหาร ห้องน้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม เขาย่อมทราบได้ทันทีว่า ผู้สร้างและผู้จัดระเบียบของบ้านหลังนี้นั้นต้องเป็นผู้ชำนาญงาน รสนิยมสูง และทำงานด้วย มั่นสมองที่ได้รับการอบรมเป็นอย่างดี มิใช่สักแต่จะทำ ทุกสิ่งทุกอย่างผ่านการคำนวณด้วยวิชา คณิตศาสตร์ที่มีรสนิยมและมีความรอบคอบ

เมื่อหันมาพิจารณาสรรพสิ่งต่าง ๆ ในจักรวาลอย่างสุดสายตา จะเห็นทุกสิ่งทุกอย่าง ต่างดำเนินไปตามระเบียบที่มีสิ่งนั้น ๆ เห็นมัจจุคตที่งอกงามอยู่ข้าง ๆ ต้นทุเรียน แต่รสของมัจจุคต ก็ยังเป็นมัจจุคต และทุเรียนก็ยังเป็นทุเรียนอยู่นั่นเอง ไม่มีผลไม้ที่มนุษย์เลียนแบบประดิษฐ์ขึ้นมา ชนิดใดไม่ต้องให้ถึงขนาดเกินกว่านั้นเลย แม้แต่ให้เท่าเทียมก็ไม่สามารถทำได้ แม้จะเรียนวิชา เคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา สัตววิทยา แม้จะมีความชำนาญในวิชาเหล่านั้นมากเพียงใดก็ยังรู้สึกว่ มนุษย์เพียงแต่รู้ในสิ่งที่มีอยู่แล้วไม่นอกเหนือไปกว่านั้น มนุษย์ไม่สามารถที่จะทำให้ดีกว่าหรือ ประดิษฐ์ให้เท่าเทียมได้

จักรวาลอันกว้างขวางที่ประกอบด้วยดวงดาวเต็มฟากฟ้า ดวงอาทิตย์ออกทุกเช้า และ ตกทุกเย็น ดวงจันทร์นับแต่ขึ้นหนึ่งค่ำจนถึงเพ็ญเต็มดวงแล้วค่อย ๆ เล็กลง ดวงดาวสลับกันมา ทั้งหมดนี้ได้ดำเนินตามกำหนดที่แน่นอนไม่เคยปั่นป่วนและไม่เคยอลเวง

สรุปแล้วแม้มนุษย์จะผินหน้าไปทางใด หรือด้านใดก็ตาม จะเห็นได้ว่าต้องมีผู้รักษา ผู้อภิบาล แน่นนอนผู้อภิบาลสรรพสิ่งเหล่านี้ย่อมต้องเป็นผู้ทรงอำนาจยิ่ง ทรงปรีชาญาณ ไม่เคยหลับหรือละเลยแต่อย่างใด

อัล-กุรอานได้ชี้แจงและแนะแนวแก่ปัญญาชนเพื่อให้คำนึงถึงความอัศจรรย์ของ จักรวาล ฉะนั้นมนุษย์ที่มีสติปัญญาคงจะรู้สึกประหลาดใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะระเบียบที่มีอยู่ใน ทุกสิ่งทุกอย่างได้ดำเนินไปตามแนวทางเดียวกันหมด ระเบียบที่มีอยู่ในระบบการโคจรของ ดวงอาทิตย์กับบริวารก็มีอยู่ในระบบการหมุนเวียนของอะตอมกับอนุภาคของมันเช่นเดียวกัน การที่ระเบียบนั้นมิใช่ทำให้ปัญญาของมนุษย์ต้องยอมรับว่า มีผู้ให้กำเนิด ผู้จัดระเบียบ ผู้รักษา และผู้อภิบาล

1.1.2.3 หลักฐานจากสิ่งที่เคลื่อนที่

เรามองดูการเคลื่อนไหวของสรรพสิ่งในจักรวาลให้ลึกซึ้งลงไปอีกว่า ทำไมดวงอาทิตย์ไม่เคยตกลงมา ทำไมดวงดาวไม่เคยขยับเขยื้อน ลูกบอลที่เด็ก ๆ เล่นนั้นแม้จะถูกเตะให้ลอยขึ้นสูงขนาดไหน ในที่สุดก็ต้องตกลงมาเช่นกัน เพราะมันมีน้ำหนัก ทำไมดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ไม่เคยตกลงมาบ้าง ทั้ง ๆ ที่ต่างก็มีน้ำหนัก ดวงดาวที่ลอยอยู่ในท้องฟ้ามีจำนวนมากมายเหลือคณานับแต่มันไม่เคยชนกันเลย ทั้ง ๆ ที่รถที่วิ่งอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ ที่มีกฎจราจรรัดกุมมีหน้าซำยังมีตำรวจจราจรซึ่งทำงานอย่างโซกโชนไปด้วยเหตุแต่การชนก็เกิดขึ้นได้เสมอ

หากพิจารณาอย่างลึกซึ้งอีกครั้งถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกของเราจะพบว่าโลกของเราประกอบไปด้วยสิ่งต่าง ๆ ที่เคลื่อนที่และเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ในบรรดาสິงเหล่านั้นไม่มีสิ่งใดเลยที่มีอำนาจในการเคลื่อนที่ได้เอง ทุกสิ่งเคลื่อนที่ได้เพราะอาศัยสิ่งอื่นที่ทำให้เคลื่อนที่ไป และสิ่งที่สามารถทำให้สิ่งอื่นเคลื่อนที่ได้นั้นก็หาได้มีอำนาจทำให้ตัวเองเคลื่อนที่ได้จักต้องอาศัยสิ่งอื่นอีกเช่นเดียวกัน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงสามารถสันนิษฐานได้ว่า ต้องมีผู้ทำให้สิ่งทั้งหลายเคลื่อนที่ไปในครั้งแรกอย่างแน่นอน และผู้นั้นต้องเคลื่อนที่เองได้โดยมิต้องพึ่งพาสิ่งใด เพราะมิฉะนั้นจักต้องอาศัยสิ่งอื่นโดยไม่รู้จักจบสิ้น ดังนั้นผู้ที่เคลื่อนที่ได้เองโดยไม่ต้องพึ่งพาสิ่งใด เป็นผู้เคลื่อนที่ครั้งแรกและทำให้สิ่งอื่นเคลื่อนที่ไปได้ก็คือ พระผู้เป็นเจ้าของอัลลอฮ์ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮ์นั่นคือ การดำรงอยู่ได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องพึ่งพาสิ่งใด แต่ในทางตรงกันข้ามสรรพสิ่งกลับต้องพึ่งพาอาศัยพระองค์

1.1.2.4 หลักฐานจากสิ่งที่ถูกบังเกิด

เราไม่สงสัยว่า การที่เราเกิดมาอยู่บนแผ่นดินนี้มีการเริ่มต้น ก่อนที่เราจะเกิดมานั้นเราไม่มี ไม่มีอะไรเลย มือ เท้า หู ปาก จมูก ผม ฟัน และอื่น ๆ ก็ยังไม่มี สสารทุกอย่างที่มาประกอบเป็นตัวเรานั้นล้วนแต่มีการเริ่มต้น

นักธรณีวิทยาและนักโบราณคดีได้รายงานผลแห่งการพิสูจน์ของเขาว่า โลกเรามีการเริ่มต้น ด้วยการระเบิดของลูกโลก ซึ่งเป็นการบ่งบอกว่า เมื่อก่อนนี้โลกเราไม่มี และเช่นเดียวกันที่เราเกิดมานี้มีการเริ่มต้น เพราะเมื่อก่อนนี้เราไม่มี และส่วนประกอบต่าง ๆ ของร่างกายของเราก็ไม่มี ดวงอาทิตย์เมื่อก่อนหน้านี้ก็ไม่มีเช่นกัน ฉะนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ที่ของซึ่งไม่มีแล้วจะมีขึ้นมาด้วยความประสงค์ของมันเอง นอกจากผู้ที่ให้การบังเกิดมัน ดังนั้นสรรพสิ่งทั้งมวลในโลกและจักรวาลรวมทั้งมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ถูกบังเกิดขึ้นทั้งสิ้น

แนวความคิดในการพิสูจน์การมีอยู่ของอัลลอฮ์ของฮัมกาข้างต้นเป็นลักษณะการอธิบายหาเหตุผลและข้อเท็จจริงโดยอาศัยวิธีการทางตรรกวิทยาซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งของวิธีการทางปรัชญาที่สอดคล้องกับวิธีการนำเสนอแนวความคิดของนักปรัชญาฝ่ายเทวนิยมสมัยกลาง¹ เช่น เซนต์ ออกัสติน (Saint Augustine) และ เซนต์ โทมัส อาควินัส (Saint Thomas Aquinas) ที่นำมาใช้ตอบโต้นักปรัชญาฝ่ายอเทวนิยมที่อ้างว่าพระเจ้าไม่มีอยู่จริงมาแล้ว (อดิศักดิ์ ทองบุญ, 2523 : 205-220)

1.2 ความมีศรัทธาต่อความเป็นเอกะของอัลลอฮ์

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประเภทเอกเทวนิยม (monotheism) นั่นคือ เป็นศาสนาที่ถือว่ามิพระเจ้า (God) อยู่เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น พระองค์ทรงเป็นผู้สร้างและควบคุมจักรวาล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2532 : 75) แต่เพียงผู้เดียว ดังนั้นความศรัทธาต่อความเป็นเอกะของอัลลอฮ์จึงหมายถึง การยอมรับและเชื่อมั่นอย่างแน่วแน่มั่นคงในจิตใจว่า พระองค์อัลลอฮ์ทรงเป็นพระเจ้าแต่เพียงผู้เดียว ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดเป็นภาคีร่วมกับพระองค์ในการเป็นพระเจ้าและในคุณลักษณะและพระนามอันสมบูรณ์ของพระองค์ การยอมรับเชื่อมั่นดังกล่าวมีผลในทางปฏิบัติของผู้ศรัทธาด้วยการมอบหมายการงาน การปฏิบัติศาสนกิจ การเคารพสักการะทั้งหมดเพื่อพระองค์อัลลอฮ์แต่เพียงผู้เดียว ไม่ตั้งสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาเป็นภาคีในกิจการทั้งหลายเทียบเท่าและเสมอเหมือนดังที่อัลลอฮ์ตรัสไว้ในอัล-กุรอาน บทอัล-บะกอเราะฮ์ โองการที่ 163 ที่มีความว่า “และผู้ที่คู่ควรแก่การได้รับการเคารพสักการะของพวกเขาฉันนั้นมีเพียงพระองค์เดียว ไม่มีผู้ควรแก่การเคารพสักการะใด ๆ นอกจากพระองค์ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอเท่านั้น” และในบทอัล-อัมบิยาอ์ โองการที่ 22 ที่มีความว่า “หากในชั้นฟ้าและแผ่นดินมีพระเจ้าหลายองค์นอกจากอัลลอฮ์แล้วก็จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างแน่นอน อัลลอฮ์พระเจ้าแห่งบัลลังก์ทรงบริสุทธิจากสิ่งที่พวกเขาเสกสรรปั้นแต่งขึ้น”

ความเสียหายอย่างแน่นอนจากการมีพระเจ้าหลายองค์ที่ตัวบทอัล-กุรอานกล่าวถึงข้างต้นเกิดขึ้นเพราะในทรรศนะของอิสลามถือว่า พระผู้เป็นเจ้าที่แท้จริงนั้นทรงมีคุณลักษณะและพระนามอันสมบูรณ์ปราศจากข้อบกพร่อง และไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีคุณลักษณะและพระนามที่เสมอเหมือนหรือเทียบเคียงพระองค์ และหากพิจารณาเพียงคุณลักษณะหนึ่งคุณลักษณะใดของอัลลอฮ์ เช่น คุณลักษณะของการมีอำนาจโดยสมบูรณ์เพียงคุณลักษณะเดียวจะพบว่า

1. สมัยกลาง หมายถึง ปรัชญาตะวันตกยุคกลางซึ่งเริ่มตั้งแต่ปรัชญาคริสต์จนถึงประมาณสิ้นศตวรรษ

ความเชื่อที่ว่าการมีพระเจ้าหลายองค์เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้และย่อมจะก่อให้เกิดความเสียหายเกิดขึ้นอย่างแน่นอนในทรรศนะของอิสลาม เพราะผู้ที่อ้างว่าเป็นพระเจ้าย่อมอ้างความชอบธรรมและเหมาะสมในการเป็นพระเจ้าของตนด้วยการใช้พลังอำนาจอันสมบูรณ์ที่มีอยู่ในการแย่งชิงเพื่อการเป็นพระเจ้าโดยสมบูรณ์ของตนแต่เพียงผู้เดียวอันจะเป็นการนำมาซึ่งความระส่ำระสาย และความเสียหายต่อต่อระบบการบริหารกิจการและความเป็นไปของสรรพสิ่งอย่างแน่นอน ดังนั้นพระเจ้าที่สมควรได้รับการเคารพสักการะที่แท้จริงในอิสลามจึงมีพระองค์เดียวเท่านั้นคือ อัลลอฮ

2. ความมีศรัทธาต่อพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ

2.1 ความมีศรัทธาต่อพระนามของอัลลอฮ

ความมีศรัทธาต่อพระนามของอัลลอฮหมายถึง ความมีความศรัทธาว่า อัลลอฮทรงมีพระนามอันวิจิตรซึ่งไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือผู้หนึ่งผู้ใดที่เหมาะสม หรือคู่ควรกับพระนามเหล่านั้นนอกจากพระองค์อัลลอฮแต่เพียงผู้เดียว มีอัล-หะดีษบทหนึ่งที่ระบุพระนามของอัลลอฮว่ามีทั้งสิ้น 99 พระนาม แต่นักวิชาการอิสลามลงความเห็นตรงกันว่า แท้จริงแล้วอัลลอฮยังทรงมีพระนามอื่นอีกมากมาย (มัรวาน สะมะอูน, 2525 : 24)

สำหรับพระนามของอัลลอฮทั้ง 99 พระนามที่ระบุไว้ในอัล-หะดีษหมายเลข 3507 ภาคการขอพร ที่บันทึกโดย เซาเราะฮฺ (Sawrah, 1987 : 496-497) จากรายงานของอบูสุรอยเราะฮฺ ร่อฎีฯ มีดังนี้คือ

พระองค์คืออัลลอฮ ผู้ไม่มีพระเจ้าอื่นใด (ที่เที่ยงแท้)นอกจากพระองค์ อัล-เราะฮ์มาน (ผู้ทรงเมตตา) อัล-ร่อฮีม (ผู้ทรงกรุณา) อัล-มะลิก (ผู้ทรงพิสุทธ์) อัล-กัฎ์ศูส (ผู้ทรงสันติ) อัล-สะลาม (ผู้ทรงสันติ) อัล-มูมิน (ผู้ทรงรับรอง) อัล-มุฮ์ยิมิน (ผู้ทรงควบคุมดูแล) อัล-อะซีซ (ผู้ทรงอำนาจ) อัล-ญับบาร (ผู้ทรงมหิทธานุภาพ) อัล-มุตะกับบิร (ผู้ทรงเกรียงไกร) อัล-คอดิก (ผู้ทรงสร้าง) อัล-บาริอุ (ผู้ทรงบังเกิด) อัล-มุเสาวีร (ผู้ทรงทำให้มีรูปร่าง) อัล-ฆอฟฟาร (ผู้ทรงนิรโทษยิ่ง) อัล-เกาะฮาร (ผู้ทรงบังคับ) อัล-วะฮาบ (ผู้ทรงประทาน) อัล-รอชชาก (ผู้ทรงเลี้ยงดู) อัล-ฟัตตาส (ผู้ทรงเปิด) อัล-อะลิม (ผู้ทรงรู้) อัล-กอบิฎ (ผู้ทรงยึด) อัล-บาสิต (ผู้ทรงแผ่) อัล-คอฟี (ผู้ทรงลด) อัล-รอฟี (ผู้ทรงยก) อัล-มุอิซ (ผู้ทรงให้เกียรติ) อัล-มุซิล (ผู้ทรงลดเกียรติ) อัล-สะมีอ (ผู้ทรงได้ยิน) อัล-บะซีร์ (ผู้ทรงเห็น) อัล-สะกัม (ผู้ทรงตัดสิน) อัล-อัคด (ผู้ทรงยุติธรรม) อัล-ละฎีฟ (ผู้ทรงอ่อนโยน) อัล-ก้อบิร (ผู้ทรงตระหนัก) อัล-สะลิม (ผู้ทรงสุขุม) อัล-อะซีม (ผู้ทรงยิ่งใหญ่) อัล-ฆอฟูร (ผู้ทรงให้อภัย) อัล-ชะกุร (ผู้ทรงขอบคุณ) อัล-อะลีย (ผู้ทรงสูงส่ง) อัล-กะบิร

(ผู้ทรงมหาศาล) อัล-สะฟิซ(ผู้ทรงพิทักษ์) อัล-มะกิด(ผู้ทรงรับประกัน) อัล-หะลีบ(ผู้ทรงคำจูน) อัล-ญะลีล(ผู้ทรงสมบูรณ์) อัล-กะรีม(ผู้ทรงสุนทาน) อัล-ร็อกีบ(ผู้ทรงสอดส่อง) อัล-มุญีบ(ผู้ทรงตอบสนอง) อัล-วาสิอ(ผู้ทรงไพศาล) อัล-หะกีม(ผู้ทรงปรีชา) อัล-วะคீล(ผู้ทรงรัก) อัล-มะญีด(ผู้ทรงเกียรติศักดิ์) อัล-บาอิช(ผู้ทรงแต่งตั้ง) อัล-ชะคีด(ผู้ทรงเป็นสักขี) อัล-ฮัก(ผู้ทรงสั่งจะ) อัล-วะกิล(ผู้ทรงเป็นที่มอบหมาย) อัล-กอวิย(ผู้ทรงพลาณาภาพ) อัล-มะดีน(ผู้ทรงมั่งคั่ง) อัล-วะลีย(ผู้ทรงปกครอง) อัล-หะมิด(ผู้ทรงเป็นที่สรรเสริญ) อัล-มุหฺศีย(ผู้ทรงนับถือน) อัล-มุบดิอ(ผู้ทรงทำให้เริ่มต้น) อัล-มุอิด(ผู้ทรงทำให้กลับคืน) อัล-มุฮฺยิ(ผู้ทรงทำให้มีชีวิต) อัล-มุมีต(ผู้ทรงทำให้ตาย) อัล-โศย(ผู้ทรงเป็น) อัล-กอยยุม(ผู้ทรงดำรงอยู่) อัล-วาญิด(ผู้ทรงปรากฏ) อัล-มาญิด(ผู้ทรงเกียรติ) อัล-วาฮิด(ผู้ทรงเป็นหนึ่ง) อัล-ศอมัด(ผู้ทรงเป็นสรณะ) อัล-กอดิร(ผู้ทรงอำนาจ) อัล-มุคตะดिर(ผู้ทรงกำหนด) อัล-มุค็อดดิม(ผู้ทรงลำดับให้เป็นแรก) อัล-มุอักคิร(ผู้ทรงลำดับให้เป็นสุดท้าย) อัล-เอาวัล(ผู้ทรงแรก) อัล-อาคิร(ผู้ทรงสุดท้าย) อัล-ซอฮิร(ผู้ทรงประจักษ์) อัล-บาฎีน(ผู้ทรงลึกลับ) อัล-วาลี(ผู้ทรงเป็นผู้ปกครอง) อัล-มุตะอาลี(ผู้ทรงเป็นผู้สูงส่ง) อัล-บَّر(ผู้ทรงกุศล) อัล-เตวาบ(ผู้ทรงรับการขอลุแก่โทษ) อัล-มุนตะกิม(ผู้ทรงลงโทษ) อัล-อะฟว(ผู้ทรงให้อภัย) อัล-ร็ออูฟ(ผู้ทรงปรานี) อัล-มาลิกุลมุลก(ผู้ทรงเป็นผู้ปกครองแห่งอำนาจ) ซุลญะลาลิวัลอิกรอม (ผู้ทรงไว้ซึ่งความสูงส่งและความมีเกียรติ) อัล-มุกลีฎ(ผู้ทรงเที่ยงธรรม) อัล-ญามิอ(ผู้ทรงรวม) อัล-ฆอนี(ผู้ทรงรวย) อัล-มุฆนี(ผู้ทรงประทานความรวย) อัล-มานิอ(ผู้ทรงห้าม) อัล-ญอร(ผู้ทรงทำให้มีอันตราย) อัน-นาฟิอ(ผู้ทรงทำให้มีคุณ) อัน-นุร(ผู้ทรงรัศมี) อัล-ฮาดี(ผู้ทรงชี้แนะ) อัล-บะดีอ(ผู้ทรงประจักษ์) อัล-บากี(ผู้ทรงอมตะ) อัล-วาริซ(ผู้ทรงคงอยู่) อัล-ร็อซิด(ผู้ทรงชี้แนะ) อัล-ศ็อบรู(ผู้ทรงขันติ)

2.2 ความมีศรัทธาต่อคุณลักษณะของอัลลอฮ์

ความมีศรัทธาต่อคุณลักษณะของอัลลอฮ์ หมายถึง ความมีความศรัทธาเชื่อมั่นว่าพระองค์อัลลอฮ์ทรงมีคุณลักษณะอันสมบูรณ์ยิ่งที่เหมาะสมกับอาตมันอันสูงส่งของพระองค์ โดยปราศจากข้อบกพร่องทั้งมวล และไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเสมอเหมือนคุณลักษณะของพระองค์ (al-'Amriy, 1981 : 70)

คุณลักษณะของอัลลอฮ์มีมากมายมิใช่เฉพาะแต่ 13 คุณลักษณะหรือ 20 คุณลักษณะเท่านั้น อาทิเช่น ทรงชีพ ทรงดำรงอยู่นิรันดร์ ทรงได้ยิน ทรงรอบรู้ ทรงมั่งคั่ง ทรงได้รับการสรรเสริญ ทรงสุภาพ ทรงปรีชาญาณ ทรงเชี่ยวชาญ ทรงเอเก ทรงเดชานุภาพ ทรงรักปวงบ่าว ทรงดรัส ทรงประสงค์ ทรงพอพระทัยในปวงบ่าวที่ทำความดี ทรงกริ้วต่อปวงบ่าวที่ทำความชั่ว ทรงประทานเครื่องยังชีพ ทรงคุณธรรม ทรงความเป็นธรรม ทรงดำรงด้วยพระองค์เอง ทรง

พระนามอันวิจิตร ทรงไม่พึงพิงสรรพสิ่งทั้งหลายแต่สรรพสิ่งทั้งหลายต้องพึงพิงพระองค์ ทรงไม่มีพระบิดา ทรงไม่มีพระบุตร ทรงไม่เหมือนกับสรรพสิ่งทั้งปวง ทรงรอบรู้ทุกสิ่งไม่มีสิ่งใดซ่อนเร้นจากการรู้ของพระองค์แม้จะเล็กกว่าปรมาณู ไม่ว่ามันจะอยู่ภายในดินหรืออยู่บนฟากฟ้า ไม่ว่าจะหยดน้ำหรือเคลื่อนไหว ทรงอมตะ การเป็นอยู่ของพระองค์มิทรงเกี่ยวข้องกับเวลา พระองค์ไม่ทรงมีจุดเริ่มต้นและไม่ทรงมีจุดสิ้นสุด พระองค์ทรงเป็นพระเจ้า ทรงอภิบาลทุกสิ่งทีพระองค์ทรงบังเกิดมา ทรงปกป้องคุ้มครอง ทรงให้การช่วยเหลือ ไม่มีผู้ใดเป็นหุ้นส่วนในการเป็นพระเจ้าร่วมกับพระองค์ พระองค์ทรงเอ็นดูเมตตา ความเมตตาของพระองค์แผ่กว้างยังทุกสิ่ง พระองค์ทรงตอบแทนผู้ประกอบความดี และทรงลงโทษแก่ผู้ที่ประกอบความชั่วและผู้ปฏิเสธ พระองค์จะไม่ทรงอธรรมต่อผู้ใด พระองค์ทรงมีอำนาจเหนือทุกสิ่ง การมีอำนาจเหนือฟากฟ้าและแผ่นดินมิได้เป็นภาระหนักสำหรับพระองค์ พระองค์ทรงเป็นผู้ให้อย่างมากมาย ไม่มี ความโปรดปรานใดจะยิ่งใหญ่ไปกว่าความโปรดปรานของพระองค์ เมื่อพระองค์ทรงประทานให้ ก็ไม่มีผู้ใดสามารถยับยั้งการให้ของพระองค์ และถ้าพระองค์ทรงยับยั้งการให้ก็ไม่มีผู้ใดที่จะเสนอการให้แทนพระองค์ พระองค์ทรงยิ่งใหญ่มาก ทรงสูงส่ง ทรงแผ่ไพศาล ทรงประทานความไพบูลย์แก่สรรพสิ่ง เป็นต้น (มุณีร์ มุฮัมมัด, 2534 : 9-12)

ผลของความมีศรัทธาต่ออัลลอฮ์ที่มีต่อวิถีชีวิตมุสลิม

ความมีศรัทธาต่ออัลลอฮ์ เป็นหลักศรัทธาที่ยิ่งใหญ่ เป็นพื้นฐานของหลักศรัทธาอีก 5 ประการ และเป็นบ่อเกิดของโครงสร้างทั้งหมดของศาสนาอิสลาม ดังนั้นผู้ใดที่มีศรัทธาอย่างแน่นแฟ้นทางจิตใจพร้อมด้วยการปฏิบัติทางวาจา และร่างกายต่ออัลลอฮ์ แน่แน่นอนผลของความมีศรัทธาดังกล่าวย่อมส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของผู้นั้น

ความมีศรัทธาต่ออัลลอฮ์ มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของมุสลิม เพราะความมีศรัทธาดังกล่าวเป็นดั่งเสาหลักทางจิตวิญญาณแห่งการมีชีวิตของมุสลิม (‘Afif Tabbarah, n.d. : 175) เป็นเสมือนรากเหง้าแห่งวิถีการดำเนินชีวิตของมุสลิม ผลของความมีศรัทธาต่ออัลลอฮ์จะทำให้มนุษย์รู้สึกถึงเกียรติยศ และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ที่ได้รับการยกย่องจากอัลลอฮ์เหนือกว่าสรรพสิ่งทั้งปวง ความภาคภูมิใจในความเป็นมนุษย์จะช่วยผลักดันให้เขามีชีวิตที่ดีงาม ใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า และก่อประโยชน์ให้กับสังคมโดยรวม

ความมีศรัทธาต่ออัลลอฮ์ จะช่วยปลดปล่อยมนุษย์ จากการถูกครอบงำ (al-Sabig, 1978 : 84) และพันธนาการทางวัตถุ ทำให้เขาอยู่เหนืออารมณ์ ความรู้สึก และผลประโยชน์ส่วนตัว ทำให้เขารู้สึกเสียสละ และมีน้ำใจต่อส่วนรวม ทำให้มนุษย์ฉลาดและรู้เท่าทันผู้อื่น ทำให้เขามีวิสัยทัศน์และรับรู้ถึงความเป็นจริงอย่างถ่องแท้ และสามารถที่จะปลดปล่อยตนเองจากการตกเป็นทาสของสิ่งที่จอมปลอม ไม่เที่ยงแท้ ทำให้จิตใจของเขาได้รับการซักฟอกให้บริสุทธิ์ จิตใจของเขาได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้น ส่งผลให้เขาไม่มีความเห็นแก่ตัว ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว และไร้ซึ่งความละโมภ จิตใจก็จะมีความสุขอย่างแท้จริง

ความมีศรัทธาต่ออัลลอฮ์ทำให้มนุษย์ได้รับแสงสว่างแห่งชีวิต ทำให้จิตใจของเขามีความสุขและมีความสบายใจอยู่เสมอ เมื่อเกิดมีความสุข มีความสบายใจก็จะทำให้เขาคิดดีกับความหวานชื่นของการมีศรัทธาและรู้ซึ่งถึงคุณค่าของการมีสัมพันธ์กับอัลลอฮ์ ทำให้เขาสามารถรับภาระที่หนักอึ้ง อดทนต่อความเจ็บปวดนานาประการได้ ด้วยความเด็ดเดี่ยวกล้าหาญ เผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ ได้ด้วยความมุ่งมั่น ไม่ตระหนกต่อความตาย ปราบปรามและยินดีจะพลีชีพได้เพื่อผลบุญไว้ซึ่งความมีศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ความสุขทางจิตใจทำให้เขามีชีวิตอยู่ด้วยความหวัง ปราศจากความกลัว รู้สึกปลอดภัยในชีวิต ไม่ท้อแท้สิ้นหวัง มีความคิดในแง่บวก และมองโลกในแง่ดี (al-Amriy, 1981 : 107)

ความมีศรัทธาต่ออัลลอฮ์ทำให้จิตใจมนุษย์มีความสุข และมีความพึงพอใจต่อสิ่งที่ตนเองได้รับ ช่วยรักษาจิตใจมนุษย์ให้พ้นจากการวิตกกังวล และอาการทางประสาท ช่วยตอบสนองความฉงนสนเท่ห์ตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์ ช่วยปกป้องมนุษย์จากแนวความคิดที่ผิดและบิดเบือนจากความจริง ช่วยนำทางและชี้แนะวิถีการดำเนินชีวิตให้มนุษย์ และมีปัญญาที่แจ่มจรัส ช่วยเสริมสร้างและปลูกฝังคุณธรรมและศีลธรรมอันดีงามแก่ชีวิต ทำให้มนุษย์เร่ร่อนและแข่งขันในการทำมาค้าและช่วยส่งเสริมสร้างจิตใจของมนุษย์ให้เข้มแข็งสามารถอดทนต่อการฟันฝ่าอุปสรรคนานาประการได้ ทำให้มนุษย์หลุดพ้นจากความชั่วและหันหลังให้กับความสุขอันจอมปลอม ช่วยซักฟอกจิตใจของมนุษย์และยกระดับจิตใจของเขาให้สูงขึ้น ทำให้จิตใจของมนุษย์กลับสู่ธรรมชาติอันดั้งเดิมและบริสุทธิ์ ทำให้มนุษย์เป็นอิสระจากพันธนาการและการเป็นทาสของผู้ใดนอกจากอัลลอฮ์ ช่วยพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ไปสู่ความเป็นอารยชน ช่วยผลักดันให้มนุษย์ไปสู่การมุ่งมั่นทำงานเพื่อพัฒนาสังคม ช่วยให้มนุษย์มีเกียรติ มีความภาคภูมิใจและมีศักดิ์ศรีในการเป็นมนุษย์ ทำให้มนุษย์รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและพึงรักษาสีทิวของตนเพื่อปกป้องคุ้มครองตนเอง ครอบครัว สังคมและศาสนาของเขา (Zanjir, 1988 : 123)

ผู้ที่มีศรัทธาต่ออัลลอฮ์อย่างถูกต้องสมบูรณ์นั้น เขาจะระมัดระวังตนเองอยู่เสมอโดยเฉพาะในการมีพฤติกรรม ที่จะนำพาเขาไปสู่การตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ (ชริก) เพราะผู้นั้นทราบดีว่าการตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์นั้นเป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรง และเป็นบาปมหันต์ที่สุดในอิสลามดังที่อัลลอฮ์ตรัสไว้ในอัล-กุรอาน บทลูกมาน โองการที่ 13 ที่มีความว่า “และจงรำลึกเมื่อลูกมานได้กล่าวแก่บุตรของเขาโดยสั่งสอนเขาว่าโอ้ลูกเอ๋ย เจ้าอย่าได้ตั้งภาคีใด ๆ ต่ออัลลอฮ์ เพราะแท้จริงการตั้งภาคีนั้นเป็นความผิดอย่างมหันต์โดยแน่นอน” อัลลอฮ์จะมิทรงอภัยโทษอย่างเด็ดขาดต่อผู้ที่ตั้งภาคีต่อพระองค์ดังที่อัลลอฮ์ตรัสไว้ในอัล-กุรอาน บทอัน-นิซาอฺ โองการที่ 48 ที่มีความว่า “แท้จริงอัลลอฮ์จะไม่ทรงอภัยโทษให้แก่ การที่สิ่งหนึ่งสิ่งใดมีส่วนได้รับการเคารพสักการะร่วมกับพระองค์ ...” และแน่นอนผลของการตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์นั้นจะทำให้การทำงานและคุณความดีที่บุคคลนั้นเคยประกอบไว้ถูกทำลายสิ้น ดังที่อัล-กุรอาน บทอัล-อันอาม โองการที่ 88 กล่าวไว้ความว่า “...และหากพวกเขาได้ให้มีภาคีขึ้นแล้ว แน่نونสิ่งทีพวกเขาเคยกระทำมาก็สูญสิ้นไปจากพวกเขา” การตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ดังกล่าว เกิดขึ้นได้จากการมีความเชื่อมั่นในจิตใจของผู้หนึ่งผู้ใดว่ามีผู้อื่นนอกจากอัลลอฮ์เป็นพระเจ้า มีคุณลักษณะหรือพระนามอย่างหนึ่งอย่างใดเทียบเท่ากับอัลลอฮ์ และให้การเคารพสักการะต่อสิ่งนั้นเช่นเดียวกับที่เคารพสักการะต่อพระองค์ (มุฮัมมัด และนาอีม บุญมาลิส, 2530 : 8)